

Kremenjak

|| Glasnik hrvatske pučke napredne stranke za krajinu šibensku. ||

„Kremenjak“ izlazi svaki Četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na pò godine Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu
Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. **Pojedini broj 4 pare (2 novč.)**

**Donosimo na radost raznim osugje-
nicima ovo ručno pismo NJEGOVA
VELIČANSTVA, upravljeno ministru
pravde D.ru Klein:**

Dragi D.r Klein!

U ovoj godini, kad mi uspomena na šestdesetgodišnju Moga uzašašća na prijestolje pruža toliko iskaza ljubavi i odanosti Mojih naroda, hoću da se sjetim i onih nesretnika, koji su prekršili državne zakone i pali u ruke kaznene pravde.

S toga svim onima, koji su prije dana proglašenja ove amnestije osudjeni bili pravomoćnom osudom za zločin uvrede Veličanstva ili za zločin uvrede kojem Članu Carske Kuće, ili za oba ova zločina ali ne u stječanju sa drugim kažnjivim djelima, opraštam kazne u slobodi njima udarene u koliko nijesu još izvršene, i naredjujem, da se za ove zločine, ako su počinjeni prije gorispomenutog dana, ne uputi kazneni postupak, ili, ako je već upućen, neka se od njega odustane.

Suviše svim onima, koji su prije dana proglašenja ove amnestije osudjeni bili od kojeg kaznenog Suda pravomoćnom osudom na kaznu u slobodi ne veću od dvije sedmice, ili na globu ne veću od sto i pedeset kruna, ako isti nijesu prije nigda osudjeni bili, opraštam te kazne, u koliko nijesu još izvršene. Ako je uz kaznu u slobodi bila udarena i globa, bit će oproštene ove kazne, kad kazna u slobodi i ona, koja globu zamjenjuje, ne iznose skupu dvije sedmice.

A svim onima, koji su prije dana proglašenja ove amnestije osudjeni bili od kaznenog suda pravomoćnom osudom na kaznu ne veću od tri mjeseca ili na globu, ako isti nijesu prije nigda osudjeni bili opraštam nesposobnost da steku određena prava, službe i dozvole, koje je nesposobnost nastupila bila kao posljedica osude, kao što im opraštam i gubitak aktivnog i pasivnog izbornog prava u javnim korporacijama.

Opraštam napokon onim 562 osobama uvrštenim u priloženim izkazima A do uključivo E preostatak njihovih kazna u slobodi i onim 190 osobama uvrštenim u izkazu F kazne u slobodi i globe njima udarene.

Ova pomilovanja bit će izvršena dana 18 Augusta 1908. Odredbe treće i četvrte starke bit će primijenjene i ako osuda na dan proglašenja ove amnestije nije još pravomoćnom postala, a pravomoćnost pak nastupa kasnije, bilo jer nije bio uložen kakav pravni lijek ili jer uložen bio je povučan.

Oproštaj kaznenih posljedica za osobe, koje nijesu na 18 Augusta 1908 izvršile potpuno ili djelomično svo-

ju kazan imat će krjepost u času kad bude ispunjena kazna u slobodi ili isplaćena globa.

Bad Ischl, 5 Augusta 1908.

FRANJO JOSIP m. p.

U smislu Previšnjeg Carskog Odpisa, od osoba koje se nalaze u ovim tamnicam, dionici su Previšnjeg Pomilovanja:

1. Marko Skorić pk. Luke iz Bičina, komu se opraštaju 6 dana kazne od 14 dana, na koju je osudjen bio za zločin pokušane teške tjelesne ozlede osudom 27 lipnja 1906 ovog Sudišta.

2. Marta Jurašin Jokina iz Bristana, kojoj se opraštaju 2 dana kazne od 7 dana, na koju je osudjena bila za zločin po §. 99 K. Z. osudom 13 kolovoza 1908 ovoga Sudišta.

1. Gojsalić Joso Markov iz Kostanja, komu se opraštaju 3 dana kazne od 4 mjeseca teške tamnice, na koju je osudjen bio za zločin teške tjelesne ozlede osudom 27 siječnja 1908 Sudišta u Splitu.

2. Mihaljević Luka iz Makarske, komu se oprašta 16 dana kazne od 4 mjeseca, na koju je osudjen bio za zločin po §. 81 K. Z. osudom 4 svibnja 1908 Sudišta u Splitu.

3. Golubović Sava p. Todora iz Kotora, komu se oprašta 1 mjesec kazni od 6 mjeseci teške tamnice, na koju je osudjen bio za krađu osudom 8 svibnja 1908 Sudišta u Splitu.

4. Tomaš Marjin Markov iz Segeta, komu se opraštaju 21 dan kazne od 4 mjeseca teške tamnice, na koju je osudjen bio za prevaru osudom 8 veljače 1907 Sudišta u Splitu.

5. Špika Jure pk. Jure iz Segeta, komu se opraštaju 21 dan kazne od 4 mjeseca teške tamnice, na koju je osudjen bio za prevaru gori naznačenom osudom.

6. Mević Mate pk. Bože iz Segeta, komu se opraštaju 1 mjesec i 22 dana kazne od 5 mjeseci teške tamnice, na koju je osudjen bio za prevaru gori naznačenom osudom.

Njegovo je Veličanstvo nadalje pomilovalo 100 osoba opraštajući im svu kaznu njima udarenu. Među ovima je Nikola Simac Antin iz Suhog-dola, koji je od ovog Sudišta osudom 23 svibnja 1908 bio osudjen za zločin teške tjelesne ozlede.

Napokon je Njegovo Veličanstvo 238 osobama oprostilo preostatak kazne, koju ispunjavaju u kaznionama. Među ovima tri su osudjena od ovog Sudišta i to baš:

1. Karabua Miloš iz Bratiškovaca, komu se opraštaju 2 mjeseca i 21 dan kazne od 1½ godine tamnice, na koju je bio osudjen za zločin silovanja.

2. Gjurgjević Petar rečeni Prokop iz Knina komu se opraštaju 9 mjeseci i 12 dana kazne od 4 godine teške tamnice, na koju je osudjen bio za zločin ubojstva.

3. Dizdar Stipe pk. Andrije iz Oklaja, komu se opraštaju 8 mjeseci i 24 dana kazne od 3 godine teške tamnice, na koju je osudjen bio za zločin ubojstva.

Redovina i Sveto Pismo.

Bjesomučnu hajku, u kojoj glavnu ulogu igraju proste laži, ocrnjivanja, klevete i denuncije, a koju vode namjesnici Hristovi proti hrvatskoj pučkoj naprednoj

stranki, motiviraju sasama lični interesi. Upravo je žalosno i pomisliti, da jedan stalež, kao što je sveštenički vodi užasnu borbu za očuvanje *zemaljskog* dobra, koje se očituje u redovini ili biru. U zadnjem članku „Redovina i crni gavrani“ mi smo prilično osvijetlili ovo pitanje i došli do zaključka da je redovina teški namet našem puku, da popovi i fratri nemaju prava na redovinu, niti je borba za ukinuće redovine nešto bezbožnoga i bezvjerskoga, jer ona nije nikakova ustanova božja označena u Sv. Pismu. Mi smo jednim primjerom dokazali da ukinuće redovine nipošto ne znači ubijanje vjere u puku, niti bunjenje proti Bogu. Popi i fratri uvidili su to i sami i došli do spoznaje da je redovina nepravedna, ali jer im je draga, jer im je korisna, na prosto je spojise pojmom Boga i po svojoj furtimaškoj logici zaključuju da tko dira u redovinu, dira i u Boga samoga. Sva sreća da je Dalmaciju obasulo obilno svjetlo slobodne i napredne misli, pa da nema čuká, koji se u mraku kriju, koji bi u tu furtimašku sofistiju vjerovali. Bog, kao tvorac svega postojećega, izrazio je u sv. Pismu svoje želje i zakone. Sveštenici, kao njegovi namjesnici dužni su, pače moraju da te Njegove zakone ne samo šire i tumače, već na sebe uporavljaju i, što je najglavnije, da ih poštuju. Ako svećenik, proučivši sv. Pismo, po njemu se vlada i živi pravo i istinito ga tumači i nastoji da se taj zakon božji širi, to je očit znak, da on taj zakon poštuje. Ako pak svećenik taj božji zakon uči, tumači i širi a ne će da živi po njemu i da se vlada onako, kako to Bog sami naredjuje kroz sveto Pismo, to je onda znak, iz toga proizlazi jasno i nedvojbeno, da on taj zakon ne samo nepoštuje, ali da u nj i nevjerojuje. Ako sudac ne vjeruje u svetost zakona, onda se on tih zakona ne drži, sudi krivo a iz svega izbija da on u te zakone ne vjeruje.

Kao što je učitelju kruh svagdanji pedagogija, tako je popima i fratrima sv. Pismo i oni tu „pjesmu nad pjesmama“ više ili manje dobro poznaju. Kad je tako oni će za stalno izvrsno znati da nigdje ne stoji pisano u sv. Pismu da je puk dužan župnicima davati redovinu ili bir. Kad bi u istinu redovina bila kakova božja ustanova označena u sv. Pismu, davno bi je popi i fratri iznijeli vanka i štampali to debelim slovima. Izgleda da je Isukrst kao zapustio svoje namjesnike, kad se nije postarao da im osjigura opstanak na zemlji. Ali nije tako, jer evo što Isukrst kaže: „*Za to Vam kažem; ne brinite se za život svoj, šta ćete jesti, ili šta ćete piti; ni za tijelo svoje, u što ćete se obući.*“ (Matija, glava 6. redak 25). Borba, koju popi i fratri vode za svoju nepovlaštenu redovinu, koja u današnje dane tako nemilo tišti naš puk, najjasnije dokazuje da se popi i fratri ne vladaju po sv. Pismu. Isukrst kao da je znao da će ove njegove riječi pasti u draču i na neplodnu zemlju; znao je da ih ne će njegovi namjesnici uvažavati nit se po njima vladati, pa je pošao još dalje i kazao: „*Pogledajte na ptice nebeske kako ne siju, niti žnju, ni sabiraju u žitnice; pa otac vaš nebeski hrani ih; nije ste li vi mnogo pretežniji od njih?*“ (Matija, glava 6 redak 26). Još je Isukrst kazao i ovo: „*I za odijelo što se brinete? Pogledajte na liljane u polju kako rastu; ne trude se niti predi. Ali ja vam kažem da ni Salamin u svoj svojoj slavi ne obuće se kao jedan od njih.*“ (Matija, glava 6. redak 28 i 29).

Ovim je Isukrst jasno kazao da će se on brinuti za življenje namjesnika svojih, da će im on, kao Svemoguć, dati sve ono nužno za uzdržanje tijela. Borba i to bezdušna borba za redovinu, sudbeno proganjanje i robljenje onih, koji nepravednim zahtjevima redovine udovo-

ljili nisu, dokazuje da popi i fratri naprosto ignorišu i bagatelišu riječi Kristove, u kojima je on izrazio svu skrb i brigu za svoje namjesnike na zemlji. Svojom borbom za redovinu popi i fratri pobudjuju u ljudima sumnju o istinitosti Kristovih riječi, te se nadoživio svakomu čovjeku nameće ova dilema: ili popi i fratri vjeruju u istinitost i mogućnost Kristovih riječi, — čemu se onda bore za redovinu, kao zemaljsko dobro? ili su oni uvjereni da Krist nije u stanju provesti u djelo ono što je kazao — i za to se bore! Aut, aut! Ali mi znamo da je Krist Bog, gospodar cijeloga svemira. kome je sve u rukama; kao takav on može, da učini i u djelo provede sve ono što je kazao, „*jer će nebo i zemlja proći, ali riječi moje ne će nikada.*“

Prilike na našoj željeznici.

Dok druge pokrajine Austrije te Ugarska, Hrvatska sa Slavonijom, Bosnom i Hercegovinom, broje na tisuće i tisuće kilometara željezničke pruge, uvijek dobro opskrbljene nužnim vagonima, — dotle naša krunj-željeznica, koja nema već nekoliko kilometara, što normalne, što abnormalne svoje (i to kakove!) željezničke pruge, nema, već od par godina, niti dostatni broj vagona da uzdrži promet na ovoj Štap-pruzi.

Tuže se svi trgovci, kao šibenski, tako drniški, kninski, spljetski, sinjski i ostali, da im se često pokvari roba, uslijed dugog čekanja na kola za prevoz jestvina. Željeznica, koja nije u stanju da udovolji njihovim pravednim zahtjevima, te da odkloni u ovakovim slučajevima odgovornost za robu, koja bi se mogla pokvariti, nudja zanimanim strankama otvorena kola — koja obično služe za prevoz uglja i drvlja te ine sirovine — samo da izbjegne tužbami stranaka. Nu željeznica daje i takova kola kao za milost, ali za to, uz težak uvjet, da odpremljenik ili primaoc uzmu na sebe svu odgovornost, tako da roba putuje na vlastitu pogibelj jednoga ili drugoga. Nu šta se onda događa? Posljedicom toga jeste, da u ovim slučajevima, koji su jako česti — ponestaje kolá za prevoz uglja i drvlja, a dokazom nek budu, mnogobrojne tužbe i protesti interesiranih društava „Promine“ i „Steinbeisa“.

Kako sa vagonima za prevoz hrane i marve, tako i sa onima za prevoz osoba, naime, kad im ponestaju vagoni za osobe, a oni ti strpaju jadne ljude u vagone za hranu, za živine itd. tako, da dalmatinski vlakovi izgledaju prave karikature, koje zaslužuju biti tiskane u „Duji Balavcu“. Ne znamo koliko će još trajati ovaka abnormalnost kod naše željeznice, nu svakako mi zahtjevamo, da se odmah odstrane ove neprilike dostojne tek srednjega vijeka, i da se već jednom potpuno uredi pitanje vagona za ovu skroz zapuštenu pokrajinu.

Čini nam se, da smo dokazali i pokazali našu ustrpljivost do sada, zadovoljavajući se da nas zemlj. min. i uprava željez. obdaru za toliko i toliko godina sa samim nerabljivim vagonima, u kojima nije čovjek sjeguran ni za svoj život ni za svoju robu. Čujemo, da je šibenska želj. postaja primila ovih dana nekoliko pokrivala (incerat) e da ugodu dugogodišnjim molbama nekih ovdješnjih trgovaca, e da kod pomanjkanja kola za prevoz hrane, uzmogne zaštititi istu od elementarnih šteta u otvorenim kolima, a za drugo, kako Bog da i sreća junačka! Glasá se, da je ovih dana stiglo oko 18 novih kola za prevoz uglja i drvlja. Nu ni esu samo ove nepravilnosti kod naše fine i finčukaste želj. Pomanjkanje osobja je na istoj od par godina na dnevnom

redu, na način, da je osobje tako istrošeno od teške službe, da se često puta, sljed smalaksavosti fizične dogode manje i veće želj. nesreće, koje se onda nastoje pokriti, za izbjeći eventualnu i tragu, a šira publika o tom ništa i ne dočuje. Što vele na to naše radikalne novine? Je li ovo moguće početak izvadjanja programa za ekonomno pridignuće Dalmacije, kojega oni na jagmu razgllašavaju? Bogme nije loše do sada, a bude li i u buduće ovako slijedilo, možemo sjegurnošću računati da će do tisuću godina najmanje, svi dalmatinci postati milijunaši. —

Pa da naša vlada ne sanja danju i noću kako da poboljša naše stanje! A šta rade naši neumrli zastupnici bečlije? A ništa, kao po običaju, to jest, pardon, neki spavaju ljeti zimski san, drugi glasuju vladi u drijemežu vojnički kontingent, topove, povišenje mornarice i tako dalje, a treći su prezaokupljeni Raucha-Marunovom aferom, te nastoje da pokriju na novo karte, što im je bufon Marun otkrio, te neće nikako da se uvjere, da su i oni, ako ništa više, a to sjegurno ništa manje bufoni od fratra Maruna. A mi velimo, da Dalmacija ima jako mnogo ovakvih Maruna, nu pošto dalmatinska klima ovima ne prija, nadati se je, da će im brzo doći „una marronite acuta“ radi koje će morati svi u zaslužno stanje mira.

Bo je tako velimo, jer će ih onda zamjeniti ljudi, koje će poraditi ne za političko zarobljenje Dalmacije, već za njezino ekonomno i političko uskršenje.

Fu. Kolić.

DOPISI

Jz Skradina.

Augijasove štale. *) Prijamnik Pasco, osoba u duši poštena i pravična, šuplja je tikva — kako oni kažu, jer ne otvara kasu dopisniku ko što je nekad bijedni Marko, pak i s toga što se na neumjesne općinske zahtjeve po zakonu protivi i ne izvršava njihovih naloga. Tužili su ga baš zato na stariju vlast, ali su dobili odgovor, da aktivnim činovnicima, koji vrše savjesno svoju dužnost nema i ne smije niko ništa da primjećuje. Kad su se tim delijama izjalovile takove denuncije, oboriše se svakakvim lažima, da napadaju preko novina neoskrvnjive činovnike i grde ih onim riječima, koje samo iz usta onog besramnog dopisnika iziči mogu. Takovi su im čestiti činovnici, o kojima će u Skradinu dobar glas ostati kao i ondje, gdje su prije bili, doduše velika zaprijetka u njihovu radu, jer takovi se neće poduzeti ni da špionišu što druge stranke rade niti će bezobrazno zalaziti u tuđa društva, dok stranke drže svoje sjednice patriotske naravi. Tu svetu misiju vrši baš onaj, koga dopisnik u zvijezde kuje. Bilježnik Rosa živi u našoj blizini, pak o tome može dati pobližih podataka. Iz njegovih smo usta čuli, da je carinarski prijamnik Škarcica i ove im godine — premda frankovac — na sjednicu „Lege“ došao, tako da su oni primorani bili raspustiti sjednicu. Ti se činovnici ne mogu ni iz bliza usporediti sa onijema, koji sebe na visokom stupnju drže i ne krađu Bogu dane kao što je jednog dana oko svrhe prve polovine Maja isti carinarski prijamnik u društvu sa nekim općinarima, vucario se tamo ovamo, a tog istog dana i on i općina odpravili brzogav na stariju vlast, e da mu jednog pomoćnika dodijeli, jer da je inače nemoguće opremiti mnogobrojne stranke. Zna, izda

*) Vidi broj 76.

li ga prevelika volja za rad, da javi strankam, da je bolestan. —

To je isti onaj, koji iz Bog zna kakovih svrha drugim činovnicima protiv Srba govori. — Da li je to sramotno? Treba, da se takovi puzavci i ulizice uvjere, da je na taj način nelijepo življenje i da same poštene ljude neprilici izvrgavaju, kada se onim smiješećim usnama ka kome od njih približe.

*

Jz Zatona.

Naš prekrasni don Petar Melada naredio kupljačinu milostinje po selu, pa da će na dan Gospe od Karmina ukleti škakavce što naletiše na naše polje. Tu je zadaću preuzeo jedan njegov sekretar imenom A. T. i sakupi 19 Kruna i 60 helera. Ali svi blagoslovi i skropljenje blagoslovljenom vodom ne pomogoše, pop Melada ostade kratkih rukava i duga nosa, jer otjerao nije. Ali to sve bijaše popovo maslo da se puku svemogućim pokaže. No uspio nije. Pop je Melada još kazao da će s oltara imenovati sve one *poštene* ljude, koji su novaca za ukleti škakavce — dali, dočim *nepoštene i sramotne* da će premučati. Iz ovoga slijedi da je nepošten svaki onaj, koji ne da novaca popu za njegove blezgarije. Ovo zaišta nigdje ne stoji pisano u nauku Isusovu, ali je ovo u isto doba izrugavanje s Isusovom naukom. Kad bi Isus opet došao na zemlju, prva bi mu, mislimo, bila briga da otjera iz crkve popa Meladu.

Zatonski Kremenjak.

*

Jz Stankovaca.

(Fratarska pravednost). Fratri kao fratri! Njima lako živjeti; njima svaki dan pada kiša i natapa njihove podvornice. A mi? ko vrapci kukavci. Te bijele dušice uvukle se u naše „Seoske Blagajne“, ponajviše za upravitelje, pa i tude nama jao i pomagaj. Vrijedno je znati što te dobre dušice naredjuju članovima *svojih* blagajna. Ne smije se ženiti bez vjenčanja, na izborima nesmije glasovati već za one ljude koji su crni s dvora i unutra i — dakako! — da ne smije primati nikakove novine, pa bile one za težaka i najkorisnije, ako nisu njihove crnačko-koritaške. Nazad malo vremena, oženio je jedan dobrostojeći seljanin sina i to bez vjenčanja, pa njemu paša-fratar ni bijele ni crne. A zašto? jer puše u njegov rog. Da je to koji drugi učinio, koji n. p. ne prima „Pravu Pučku Sramota“ bilo bi buke i vike da ne bi mogao ni u svom mjestu stati.

Oko 1. siječnja ov. god. bila je skupština svih „članova Seoske Blagajne“. Tude odlučise da svaki član ima dati bar stokod glavnice i dobit. Jedan siromašan član koji je pridigao 200 K, dao je kroz god. 1907 ukupno 40 Kr. te zamolio da višak mu uračunaju u povratak glavnice. Ali dobre dušice ne upisaše da je dao išta za dobit, već da je sve dao na račun glavnice. Poslije skupštine pako poslaše mu opomenu da ima kroz četiri dana donijeti K 13 za dobit, inače da će putem suda utjerat oni cijeli dug. Jadnom čovjeku ne preosta drugo, skupi ono hrane što je u kući imao, proda i dade za dobit. Sutradan dočekaše ga na vratima gladna djeca vičući: Kruha!

Ovo je sve plod crnih gavrana, koji odbjogoše crkvu da bolje mogu pašovati po selima, praviti zulume i ubijati u puku ono malo još poštovanja spram njih.

*

P. O.

Iz Imotskoga.

Sinoć nam stiže zloglasni paša Gnječ, koji je sa Marušićem prijesni prijo. Ovaj je isposlavao iz tamnice izvući na slobodnu nogu fra Petra Gnječa, kojeg su čitaoci imali prigode upoznati čitajući druge novine. Svi jetli obraz evo nam stiže večeras sa dilažanom u manastir, na diku i ponos ostale braće, a na veliku radost sela Slivna; nu tko obraza nema, sramotom se dići, jer ga je narod osudio a za ostalo nam nije ni stalo. Pripovijeda se, da je jedan težak sa jednim postolarom imotskim dilažanom putovao u društvu sa fra Petrom, te neznajući da je to glavom fra Petar, da mu je kroz putovanje odčitao cijelu historiju njegovih čina, koji su odzvonili na sve četiri strane. Da bude taj težak ono odčitao čovjeku pravednu i čutljivu morao bi isti od jada puknut, ili bar štokod odgovorit nepoznatom težaku. No Gnječ se činio nevještim cjelog putovanja uzdahnuvši.

Taj težak je javno pripovjedaao svoje današnje putovanje, te ga je narod dragovoljno slušao, dočim pripriepine fratarske kad su čuli težakovo pripovjedanje odstranile su se i stisle u manastir saopćit što se pripovjeda, jer se bojahu da fra Petar ne će braći pripovjediti doživljaj današnjeg putovanja.

Pripovjedaju kako su ga braća u manastiru dočekala i izljubila, kako je R... sa mladom živinicom, kao marionetta od veselja, poskakivao okolo izbjavljenog brata, te i Kovačević iz Vinjana doletio na veselje. Budući im je mala razlika u življenju, mogli su se grliti do mile volje. Nu kad bi tko upitao, tko su svi ovi, a pročitao im nadpis nad posteljama, rekao bi bez čuda: ovo su oni koji se radjaju a nepoznaju se, živu a ne ljube se, umiru a neoplakuju se.

Sad, narode, sudi kakovo dobro možeš dočekati od ovih tvojih, crnih gutitelja, koji sa zločina obigravaju tamnice, izlaze na slobodu, a braća im se vesele?

RAZNE VIJESTI.

Iz „Ubožkog doma“. Stvari koje se u ovoj siromaškoj kući događaju nisu ni malo na diku Upravi pomenute kuće. Ako je ovo stan za siromahe, neka se s njima onda postupa kako u istinu pristoji da se sa siromasima postupa. Evo kako biva. Svu brigu u „Ubožkom domu“ oko siromašne tu zaklonjene čeljadi, vode sestrice. Ove se međjutim gospodski hrane, jer bolje i tečnije meso peku izključivo za sebe, a siromasima davaju oglodane kosti. Prema tome i juha je vrlo mršava, da gore ne može biti. Kad se jedan siromah za to potužio jednom ugojenom klerikalcu, ovaj je uzeo u obranu časne sestrice i kazao da se one drže njemačke kuhinje, pa za to da je čorba slaba. — Čudnog li furtimaša. On se čak razumije i u kuhanje! Zar je postupanje čč. sestrice u skladu sa kršćanskom naukom? Rekbi da ju ove „samaritarske“ ne provadjaju u djelo. Ovo je istina, ali ipak čekajte sa stanovite strane oprovrgnuće svega ovoga. Jedan siromah.

Moral naših protivnika. Otrak nekoliko dana zakvačila se dva šibenska mladića iz protivničkog tabora sa jednim Talijancem, pri čemu su mu otrgli ovratnik, na kojemu su bile kombinirane talijanske boje. O stvari nijesmo navlaš ništa pisali, jer smo ju smatrali prostom djetinjarijom, bez ikakve važnosti. Zeleni talijanski podanik mogao je slobodno ne nositi na ovratniku boje talijanske zastave, koja se bez ičijeg prigovora vije u

našoj domovinu svagdje, gdje joj je mjesto, čašćena od sviju; naši mladići mogli su pak propustiti, da diraju u ovratnik Talijanca. jer uslijed toga nebi bila propala ni Hrvatska ni stranka prava. Ali uzaludno je o tome govoriti: takav je politički uzgoj, koji svojem podmlaku daju rodoljubi na šibenskoj općini.

Stvar je došla do suda. Prekršajni sudac osudio je šibenčane na 15 dana zatvora svakoga. Mladići su uložili utok. Na ovu osudu planula je patriotardska Fra „Hrv. Rieč“ vrjegajuć sudca. Zgrozili smo se, kad smo pročitali onaj hazardni napadaj na sudačku neodvisnost. Kad smo promislili, da je napadnuti sudac pristaša općinske stranke, nametnula nam se po sebi ova refleksija o moralu naših protivnika: oni bi htjeli, da njihovi pristaše u stranačke svrhe krše zakon, gaze svoju savijest i bacaju pod noge napokom sudačku neodvisnost; kad to ne doživu, napadaju i svoje miljenike, jer im bez takovih svojstava ne trebaju. To zahtijeva disciplina i moral općinske stranke u Šibeniku.

„Hrv. Kruna“ ovako piše: „Rad Hrv. Stranke“ sastoji u tome, što je naš javni život dobrim dijelom demoralizovala i takav metež u narodne redove unijela, da njezinim prvacima nikad ne bude od Boga prosto“. Ovako je! Na programu te stranke i uz asistenciju c. k. buneta i bajuneta izvukao se don Dulibić „iz luga“ i krenuo u Beč, da tamo mudro šuti. A ti izbori, u suglasju sa programom te stranke zaista su demoralizovali naš javni život, bar u krajini šibenskoj, o čemu smo mi u člancima „Narodni moral“ potanko govorili. Ljudi su se kupovali kao blago na pazaru, o čem bi zatonjani imali što i da pričaju. Da su se time temelji narodnog morala uzdrnali, o tom nema sumnje. A sve za jednog klerikalca — Dulibića. Krstelj i družina bili su angazirani da u ime novca i korupcije provedu one zloglasne izbore, pa ne možemo a da im zajedno s „Krunom“ ne doviknemo: Nikad vam ne bilo od Boga prosto! I ne će. To im puk u šibenskoj krajini i dovikuje.

Špijuni. Mi smo jednom dopisu bili nedavno opazili da se u Krsteljevoj tiskari štampaju tri lista, koja su izvrsnom informacijom stanovitim sekcijama austrijskih poglavarstva u Dalmaciji. I rekosmo živcatu istinu. Tako u 16 broju „Crnog Lista“, koga izdavaju popi i fratri, spijuniše se i denunciraju tri pučka učitelja i jedan činovnik duhana. Eto! na što su svojom politikom spali popi i fratri. Postadoše proste spijunčine, koje se ne žacaju da svojim otrovnim pisanjem bace na put jednog siromašnog pučkog učitelja. Takovi su eto oni. Nj hovo spijunavanje ide na korist vladi, pa nije ni čudo da ih ona brani. Svaka vlada plaća svoje spijune — pa i naše pope i fratre. Ali poznato je da su popi i fratri u svim državama bili najveći špijuni, pa ako su i u Dalmaciji, nije da se čovjek čudi. Upamtiti treba da se u društvu takovih javnih spijuna nalazi i Krstelj i Drinković i ostala dična „pravaška“ kita u Šibeniku.

Milodari „Kola“. Doprinijeli su na korist Hrvat. muz. društva „Kolo“ u Šibeniku, da poča-te ospomonu pok. Šme Karadjole, gosp. Krsto Iljadica 2 K. — U počast uspomene pokojne Pere Belamarić, gospoda Braća Iljadica 2 K. U počast uspomene pok. Šavjetnika Marka Petranović, Gg. Nikola J. Vulinović 2 K, Krsto Iljadica 2 K.

Nasrdačnije zahvaljuje

Uprava „Kola“.

KREMENJACI I KREMENJAČICE ŠIRITE „KREMENJAK“